

KN-X.431.29.2017.14

Pani
Beata Klimek
Prezydent Miasta
Ostrowa Wielkopolskiego
Al. Powstańców Wielkopolskich 18
63-400 Ostrów Wielkopolski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹, art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej² oraz art. 175 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³ w terminie od 10 lipca do 31 lipca 2017 r. przeprowadzona została przez Karinę Umińską – starszego specjalistę z Wydziału Kontroli, Prawnego i Nadzoru Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu⁴ kontrola w Urzędzie Miejskim w Ostrowie Wielkopolskim⁵, zwanym dalej „Urzędem”, w zakresie wykorzystania i rozliczenia dotacji celowych udzielonych na realizację zadania zleconego z zakresu administracji rządowej polegającego na przyznawaniu i wypłacie świadczeń z funduszu alimentacyjnego⁶ w dziale 852, rozdział 85212 (§ 2010)⁷, oceny wykonania dochodów budżetowych związanych z jego realizacją oraz działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych. Okres kontroli obejmował lata 2014-2016.

W związku z powyższym, na podstawie art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej, przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Na realizację zadania dotyczącego wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zwanego dalej „zadaniem”, Miasto Ostrów Wielkopolski otrzymało:

¹ Dz. U. z 2015 r. poz. 525 ze zm.

² Dz. U. z 2011 r. Nr 185 poz. 1092.

³ Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 ze zm.

⁴ Na podstawie upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego nr 292/17 z dnia 30 czerwca 2017 r.

⁵ Z siedzibą przy Al. Powstańców Wielkopolskich 18, 63-400 Ostrów Wielkopolski.

⁶ Wynikającego z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 489 ze zm.).

⁷ Dział 852 – Pomoc społeczna, rozdział 85212 – Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, § 2010 –

- w 2014 r. kwotę 3.409.300,00 zł, z czego wykorzystano środki w wysokości 3.402.917,45 zł, (tj. 99,8% otrzymanej dotacji);
- w 2015 r. kwotę 3.275.400,00 zł, z czego wykorzystano środki w wysokości 3.271.459,45 zł, (tj. 99,9% otrzymanej dotacji);
- w 2016 r. kwotę 3.261.495,00 zł, z czego wykorzystano środki w wysokości 3.238.861,79 zł, (tj. 99,3% otrzymanej dotacji).

W związku z realizacją zadania Miasto Ostrów Wielkopolski:

- w roku 2014 pobrało dochody w wysokości 648.527,17 zł, z czego przekazało do budżetu państwa kwotę 421.662,90 zł,
- w roku 2015 pobrało dochody w wysokości 742.324,87 zł, z czego przekazało do budżetu państwa kwotę 526.882,07 zł,
- w roku 2016 pobrało dochody w wysokości 746.777,74 zł, z czego przekazało do budżetu państwa kwotę 599.221,12 zł.

Zadłużenie z tytułu nie spłaconych zobowiązań alimentacyjnych na koniec 2016 r. wynosiło łącznie 24.001.416,49 zł, z tego:

- z tytułu wypłaconych świadczeń z zaliczki alimentacyjnej 3.795.489,06 zł,
- z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego 20.205.927,43 zł.

Jednostką realizującą zadanie był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim, zwany dalej „MOPS”, do zakresu zadań, którego wpisano, m.in. realizację zadań z zakresu pomocy osobom uprawnionym do alimentów, oraz zadań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁸.

Wojewoda Wielkopolski ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, Miasto Ostrów Wielkopolski w zakresie realizacji zadania objętego kontrolą.

Ocenę pozytywną uzasadnia:

- wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem oraz terminowe rozliczenie dotacji celowych otrzymanych z budżetu państwa na realizację zadania,
- terminowy zwrot niewykorzystanych części dotacji,
- naliczanie dochodów budżetowych w prawidłowych wysokościach,

Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami.

⁸ Zgodnie z § 4 ust. 4 Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim uchwalonego Uchwałą Nr XXVI/374/2008 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 30 października 2008 r.

- złożenie sprawozdań budżetowych w terminach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁹,
- prawidłowe prowadzenie postępowań w sprawach dotyczących przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- dokonywanie wypłat świadczeń alimentacyjnych w prawidłowych wysokościach,
- prawidłowe ujęcie w ewidencji księgowej MOPS należności z tytułu funduszu alimentacyjnego,
- wydatkowanie zgodnie z przeznaczeniem środków przeznaczonych na koszty podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych i koszty obsługi zadania (3% otrzymanej dotacji).

W kontrolowanym obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Urząd w 2016 r. naruszył przepisy art. 255 ustawy o finansach publicznych, poprzez nieterminowe przekazanie dochodów budżetu państwa na rachunek dochodów dysponenta głównego – Wojewody Wielkopolskiego, tj. pobrane dochody z tytułu funduszu alimentacyjnego w łącznej wysokości 154,35 zł¹⁰, przekazane zostały 29 dni po terminie określonym w art. 255 ustawy o finansach publicznych.

Dyrektor MOPS w złożonych wyjaśnieniach podała, że było to spowodowane niewłaściwym podziałem środków dotyczących odsetek i funduszu alimentacyjnego i związaną z tym korektą.

(Dowód: akta kontroli str. 49-51, 94-104, 123-133, 147-149, 151-155, 228-229, 236-238)

2. MOPS w latach 2014-2015¹¹ w ewidencji księgowej nie dokonywał przypisów należności z tytułu zwrotu kosztów postępowania administracyjnego oraz nie dokonywał odpisów aktualizujących wartości należności. Należności te ewidencjonowane były dopiero w momencie ich wpłaty. Wysokość wpłaconych należności w latach 2014 -2015 wynosiła odpowiednio: 73,80 zł, 110,20 zł. Działanie to stanowiło naruszenie art. 28 ust. 11 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹² w związku z art. 35b ust. 1 pkt 5 ww.

⁹ Dz. U. z 2016 r. poz. 1015 ze zm.

¹⁰ Należną Skarbowi Państwa część dochodów budżetowych zrealizowanych w § 0920 (odsetki) w okresie od 21 sierpnia do 10 września 2016 r. w kwocie 154,35 zł, przekazano na rachunek Wojewody Wielkopolskiego w dniu 14 października 2016 r., zamiast do 15 września 2016 r. Jeszcze w trakcie czynności kontrolnych, 26 lipca 2017 r., Urząd przekazał należne odsetki na rachunek bankowy Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu.

¹¹ Brak dokonywania przypisów dotyczył badanego okresu, tj. od roku 2014 do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

¹² Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 ze zm.

ustawy i § 8 pkt 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej¹³.

Dyrektor MOPS w złożonych wyjaśnieniach potwierdziła, że w księgach rachunkowych wykazywano dochody z tytułu zwrotu kosztów upomnień na dzień ich wpłaty, który był jednocześnie datą dokonania przypisu tych należności. Ponadto, Dyrektor MOPS wskazała na problemy z programem komputerowym SYGNITY¹⁴, który w latach wcześniejszych nie pozwalał na wygenerowanie takich danych, a także na fakt zmiany przepisów w sprawie umorzenia administracyjnych postępowań egzekucyjnych, w zakresie należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego i odsetek, które weszły w życie 3 września 2015 roku.

(Dowód: akta kontroli str. 127-129, 239-255, 260-265)

3. W 423 wnioskach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego¹⁵ (tj. w 74,2% objętych badaniem) brakowało informacji np.: o osobach zobowiązanych do alimentów, o numerze PESEL lub dacie urodzenia członków rodziny, podpisów pod oświadczeniami, wskazania stopnia pokrewieństwa osób wchodzących w skład rodziny, wskazania właściwego Urzędu Skarbowego, wskazania rodzaju szkoły do której uczęszcza osoba uprawniona, czy też wyszczególnienia załączników. Obowiązek wykazania tych informacji wynikał z § 15 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ze wzoru wniosku o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosków, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego¹⁶. Na podstawie ww. wniosków wydano decyzje i wypłacono

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 760.

¹⁴ Wykorzystywany do obsługi informatycznej zadań MOPS.

¹⁵ Przykładowe wnioski złożone przez: G. M. z 24 września 2015 r., Ś. A. z 21 października 2015 r., P. D. z 10 listopada 2015 r., O. M. z 29 października 2015 r., Z. P. z 23 października 2015 r., W. P. z 26 sierpnia 2015 r., W. P. z 10 września 2015 r., G. A. z 29 września 2016 r., K. S. z 23 października 2014 r., G. A. z 11 września 2014 r.

¹⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 2229 – rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 sierpnia 2017 r. Aktualne rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1467) w § 2 wskazuje na informacje, które muszą być zawarte we wniosku.

świadczenia alimentacyjne w łącznej kwocie 245.304,10 zł (z wypłaconych ogółem 323.844,10 zł).

Dyrektor MOPS w złożonych wyjaśnieniach podała, że braki dotyczące pełnych informacji o zobowiązanych do alimentacji spowodowane były brakiem tych informacji po stronie wnioskodawcy. Natomiast w odniesieniu do braku daty urodzenia, nr PESEL, czy braku wskazania urzędu skarbowego, podała, że pracownicy sami uzupełniali brakujące dane w trakcie wprowadzania wniosków do systemu komputerowego. Ponadto Dyrektor MOPS w wyjaśnieniach wskazała, że Ośrodek stara się tak prowadzić postępowanie, aby przez wystąpienie we wniosku braków formalnych nie doszło do wydłużenia terminu wydania decyzji bądź pozostawienia sprawy bez rozpatrzenia.

(Dowód: akta kontroli str. 288-289, 304-343, 395-451)

Przywołane w wyjaśnieniach argumenty nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ przepisy i wzór wniosku jednoznacznie określały zakres wymaganych informacji, a w przypadku nieprawidłowo wypełnionego wniosku organ wierzyciela, zobowiązany był, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosków, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wezwać pisemnie wnioskodawcę do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Natomiast w przypadku niezastosowania się do wezwania, organ właściwy wierzyciela zobowiązany był wydać decyzję o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia¹⁷.

4. W 39 (spośród 570 objętych badaniem, co stanowiło 6,8%) decyzjach administracyjnych przyznających świadczenie z funduszu alimentacyjnego, MOPS odstąpił od uzasadnienia decyzji powołując się na art. 107 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹⁸, zwanej dalej „Kpa”, wskazując, że wydane decyzje w całości uwzględniały żądanie stron. Działanie to było jednak niezgodne z art. 9 i art. 107 § 3 Kpa, ponieważ wydane decyzje nie uwzględniały w całości żądania stron, tj. maksymalna

¹⁷ Aktualne rozporządzenie w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, w § 8 ust. 1 wskazuje na obowiązek pisemnego wezwania, wraz z pouczeniem, przez organ właściwy wierzyciela, wnioskodawcy do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Natomiast w przypadku niezastosowania się do wezwania organ właściwy wierzyciela pozostawia wniosek bez rozpatrzenia.

¹⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 1257.

wysokość przyznanego przez MOPS świadczenia z funduszu alimentacyjnego¹⁹ wynosiła 500 zł, natomiast wysokość zasądzonych alimentów przekraczała kwotę 500 zł.

Dyrektor MOPS w wyjaśnieniach podała, że w części II pkt. 1 na str. 2, bądź pkt. 2 na str. 3 wniosku o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego znajduje się oświadczenie wnioskodawcy o tym, że zapoznał się z warunkami uprawniającymi do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Wnioskodawca potwierdza ten fakt własnoręcznym podpisem. Tutejszy Ośrodek stoi na stanowisku, że oświadczenie to obejmuje również zapoznanie się z treścią art. 10 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów stanowiącym, że świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów jednak nie więcej niż 500 zł.

(Dowód: akta kontroli str. 288-289, 345-374, 395-451, 1199-1209)

Przywołany w wyjaśnieniach argument nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne – wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Nadto obowiązkiem organu administracji publicznej jest należyte i wyczerpujące informowanie stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego.

5. W czterech przypadkach²⁰ (na 570 zbadanych) wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego nastąpiła po terminie określonym w art. 20 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, tj. w 2015 r. w jednym przypadku wypłata świadczeń nastąpiła w miesiącu marcu, zamiast w miesiącu lutym, i w 2016 r. w trzech przypadkach wypłata świadczeń nastąpiła w miesiącu marcu, zamiast w miesiącu lutym. Zgodnie z art. 20 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłaca się w okresach miesięcznych, a decyzje w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego są natychmiast wykonalne.

¹⁹ Przykładowe wnioski wraz z wydaną decyzją oraz dokumentem potwierdzającym wysokość zasądzonych alimentów złożone przez: J. G. z 28 października 2015 r., W. A. z 17 września 2015 r., G. M. z 21 października 2015 r., K. B. z 18 października 2013 r.

²⁰ Wniosek złożony przez T. K. w dniu 11 lutego 2015 r., decyzja nr MOPS-DŚRA.4740.T-1.01.2015.FA z 11 lutego 2015 r. – odebrana 17 lutego 2015 r., wypłata 19 marzec 2015 r.; Wniosek złożony przez P. M. w dniu 28 stycznia 2016 r., decyzja nr MOPS-DŚRA.4740.P-12.01.2016.FA z 11 lutego 2016 r. – odebrana 23 lutego 2016 r., wypłata 2 marzec 2016 r.; Wniosek złożony przez Sz. B. w dniu 25 stycznia 2016 r., decyzja nr MOPS-DŚRA.4740.S-1.2016.FA z 3 lutego 2016 r. – odebrana 15 lutego 2016 r., wypłata 9 marca 2016 r.; Wniosek złożony przez Sz. M. w dniu 29 stycznia 2016 r., decyzja nr MOPS-DŚRA.4740.S-2.01.2016.FA z 3 lutego 2016 r. – odebrana 25 lutego 2016 r., wypłata 11 marzec 2016 r.

Dyrektor MOPS w złożonych wyjaśnieniach podała, że w jednym przypadku spowodowane to było zmianą decyzji, co do formy wypłaty świadczenia przez wnioskodawczynię, a w pozostałych trzech przypadkach powodem był odbiór decyzji, który nastąpił w trakcie oraz po sporządzeniu ostatniej listy na przelewy świadczeń na konto wierzycielek.

(Dowód: akta kontroli str. 290-303, 375-394, 414-422, 433-442, 738-751, 766-781, 1203-1209)

Przywołane w wyjaśnieniach argumenty nie zasługują na uwzględnienie, gdyż MOPS miał obowiązek przestrzegania określonych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, terminów wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Decyzje w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego opatrzone były klauzulą natychmiastowej wykonalności, a termin ich odbioru pozwalał na możliwość realizacji wypłaty świadczeń w miesiącu lutym 2015 r. i 2016 r.

6. W dwóch przypadkach²¹ wydanie decyzji przyznającej świadczenie z funduszu alimentacyjnego nastąpiło po dwóch miesiącach od złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co było niezgodne z art. 35 ust. 1 – 3 Kpa. W konsekwencji wypłata świadczenia nastąpiła po terminie określonym w art. 20 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Dyrektor MOPS w złożonych wyjaśnieniach podała, że faktycznie decyzje na okres świadczeniowy od 1 września 2014 r. do 30 września 2014 r. winny być wydane w terminie miesiąca, a spowodowane było to faktem, że osoby uprawnione złożyły wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego równocześnie na okres od 1 września 2014 r. do 30 września 2014 r. oraz na okres od 1 października 2014 r. do 30 września 2015 r., natomiast trwający we wrześniu okres przyjmowania wniosków na świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz na świadczenia rodzinne oraz ilość złożonych wniosków spowodowały, że pracownik nie wyodrębnił wniosków na stary okres zasiłkowy.

(Dowód: akta kontroli str. 635-680, 708, 724-737, 1199-1202)

²¹ Wniosek złożony przez Z. E. w dniu 19 września 2014 r., decyzja nr MOPS-DŚRA.4740.Z-58.01.2014.FA z 17 listopada 2014 r. na okres świadczeniowy od 01.09.2014 r. do 30.09.2014 r. – odebrana 25 listopada 2014 r., wypłata 27 listopada 2014 r.; Wniosek złożony przez Z. H. w dniu 19 września 2014 r., decyzja nr MOPS-DŚRA.4740.Z-59.01.2014.FA z 17 listopada 2014 r. na okres świadczeniowy od 01.09.2014 r. do 30.09.2014 r. – odebrana 25 listopada 2014 r., wypłata 27 listopada 2014 r.

7. W 2016 r. w czterech przypadkach²² (na 10 objętych badaniem) Prezydent Miasta Ostrowa Wielkopolskiego nie wszczęła postępowania dotyczącego uznania dłużników alimentacyjnych za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, w sytuacji gdy dłużnicy alimentacyjni uniemożliwili przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego, gdyż nie pojawili się w MOPS w wyznaczonym terminie w celu przeprowadzenia ww. wywiadu, tj. w jednym przypadku upłynęło już 69 dni, natomiast w pozostałych trzech przypadkach nie kontynuowano żadnych działań w tym zakresie, a jedynie organ poinformował dłużnika o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kolejny okres świadczeniowy. Ww. informacja była przekazana po upływie 134, 144 i 220 dni od dnia, w którym upływał termin stawienia się dłużnik w MOPS w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Działanie to stanowiło naruszenie art. 5 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, oraz art. 35 ust. 1 – 3 Kpa, który stanowi, że organy administracji publicznej obowiązane są załatwić sprawy bez zbędnej zwłoki w oparciu o dowody przedstawione przez stronę łącznie z żądaniem wszczęcia postępowania lub w oparciu o fakty i dowody powszechnie znane albo znane z urzędu organowi, a w przypadku spraw wymagających postępowania wyjaśniającego w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

Dyrektor MOPS w złożonych wyjaśnieniach podała, że zaniechanie podjęcia działań wobec dłużników alimentacyjnych, którzy po wezwaniu nie zgłosili się w Ośrodku w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego spowodowane było rozpoczynającym się rządowym okresem programu 500+, w który zostali zaangażowani wszyscy pracownicy Działu Świadczeń Rodzinnych, a także rozpoczynającym się od sierpnia 2016 r. nowym okresem świadczeniowym (2016/2017) i przyjmowaniem wniosków na świadczenia z funduszu alimentacyjnego, prowadzeniem postępowań, wydawaniem decyzji i wypłatą świadczeń oraz rozpoczynającym się od września 2016 r. nowym okresem zasiłkowym (2016/2017) i przyjmowaniem wniosków na świadczenia rodzinne, prowadzeniem postępowań, wydawaniem decyzji i wypłatą świadczeń. Ponadto Dyrektor MOPS w wyjaśnieniach podała, że przepisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, nie precyzują w jakim terminie należy przeprowadzić postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych. Z przepisów ustawy wynika, że działania te należy przeprowadzić w każdym okresie świadczeniowym, nie wynika natomiast obowiązek kumulatywnego podejmowania działań określonych w ustawie. W związku z powyższym Ośrodek przyjął

²² Zaniechanie wszczęcia postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych dotyczyło następujących dłużników: G. W., D. M., S. Z., S. D.

praktykę, że priorytetem jest przyjęcie wniosków o przyznanie alimentów, prowadzenie postępowań, wydanie decyzji o przyznaniu świadczeń i ich wypłata, a dopiero w następnej kolejności podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych.

(Dowód: akta kontroli str. 452-464, 486-508, 536-537, 568-576, 625-627, 689-691, 1207-1209)

Przywołane w wyjaśnieniach argumenty nie zasługują na uwzględnienie, gdyż MOPS miał obowiązek podejmowania określonych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów wszelkich działań wobec dłużników alimentacyjnych, a w sprawach nieuregulowanych ww. ustawą należało stosować przepisy ustawy Kpa, w szczególności przepisy dotyczące terminów załatwiania spraw administracyjnych. Ponadto, należy podkreślić, że do obowiązków MOPS należała prawidłowa organizacja zadania.

8. W 2014 roku w czterech przypadkach²³ (na 10 objętych badaniem) Prezydent Miasta Ostrowa Wielkopolskiego wezwała dłużników alimentacyjnych w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, po upływie 167, 196, 202 i 230 dni, po przyznaniu osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego, co było niezgodne z art. 35 ust. 1 – 3 Kpa, który stanowi, że organy administracji publicznej obowiązane są załatwić sprawy bez zbędnej zwłoki w oparciu o dowody przedstawione przez stronę łącznie z żądaniem wszczęcia postępowania lub w oparciu o fakty i dowody powszechnie znane albo znane z urzędu organowi, a w przypadku spraw wymagających postępowania wyjaśniającego w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

Dyrektor MOPS w złożonych wyjaśnieniach podała, że przepisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, nie precyzują w jakim terminie należy przeprowadzić postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych. Z przepisów ustawy wynika, że działania te należy przeprowadzić w każdym okresie świadczeniowym, nie wynika natomiast obowiązek kumulatywnego podejmowania działań określonych w ustawie. W związku z powyższym Ośrodek przyjął praktykę, że priorytetem jest przyjęcie wniosku od uprawnionych do alimentów, wydanie decyzji o przyznaniu świadczeń, wypłata świadczenia. Po uprawomocnieniu się decyzji o przyznaniu świadczenia, Ośrodek przekazuje dłużnikowi alimentacyjnemu informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczenia, jego wysokości, obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu wypłaconych świadczeń

²³ Decyzja o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z wezwaniem na wywiad wysłana do dłużnika alimentacyjnego Pana W.G., K. D., S. S., M. R.

oraz wysokość zobowiązań z tego tytułu oraz tytułu zaliczki alimentacyjnej i Funduszu Alimentacyjnego.

(Dowód: akta kontroli str. 589-594, 614-621, 628, 681-688, 698-707, 1199-1206)

Przywołane w wyjaśnieniach argumenty nie zasługują na uwzględnienie, gdyż MOPS miał obowiązek podejmowania określonych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów wszelkich działań wobec dłużników alimentacyjnych, a w sprawach nieuregulowanych ww. ustawą należało stosować przepisy Kpa, w szczególności przepisy dotyczące terminów załatwiania spraw administracyjnych.

9. MOPS w latach 2014-2016 w 12 przypadku (spośród 20 objętych badaniem) nie dochował terminów przekazania dłużnikowi alimentacyjnemu informacji o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co stanowiło naruszenie art. 27 ust. 7 pkt 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, który stanowił, że organ właściwy wierzyciela przekazuje dłużnikowi alimentacyjnemu oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego²⁴ oraz art. 35 ust. 1 – 3 Kpa, zgodnie z którym organy administracji publicznej obowiązane są załatwić sprawy bez zbędnej zwłoki w oparciu o dowody przedstawione przez stronę łącznie z żądaniem wszczęcia postępowania lub w oparciu o fakty i dowody powszechnie znane albo znane z urzędu organowi, a w przypadku spraw wymagających postępowania wyjaśniającego w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

Dyrektor MOPS w złożonych wyjaśnieniach podała, że informacje przesyłano dłużnikom dopiero po uprawomocnieniu się decyzji o przyznaniu świadczeń alimentacyjnych i w jednym przypadku spowodowane było to brakiem wysłania tej informacji w terminie wcześniejszym, a w jednym przypadku spowodowane to było usystematyzowaniem spisu wierzycielek.

(Dowód: akta kontroli str. 465-483, 486-506, 515-519, 521-524, 528-531, 571-572, 574, 589-591, 600-606, 611-617, 622-627, 687-691, 698-705, 1199-1209)

²⁴ Przepis obowiązywał w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 18 września 2015 r., który został zmieniony ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1302) i obowiązywał do 31 lipca 2017 r. w brzmieniu: „Organ właściwy wierzyciela przekazuje dłużnikowi alimentacyjnemu oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej.” Aktualne brzmienie przepisu: „Organ właściwy wierzyciela przekazuje dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile adres zamieszkania dłużnika jest znany, oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej(…)”

Przywołane w wyjaśnieniach argumenty nie zasługują na uwzględnienie, gdyż przepis jednoznacznie określa, że organ właściwy wierzyciela przekazuje dłużnikowi alimentacyjnemu informacje o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Przyznanie świadczeń odbywa się poprzez wydanie decyzji administracyjnej, w tym przypadku decyzji administracyjnych opatrzonej klauzulą natychmiastowej wykonalności, a więc znaczenie ma tu data odbioru decyzji, a nie kwestia uprawomocnienia się decyzji, co nie oznacza, że ww. informacja winna być przekazana w okresie tożsamym, co wydana decyzja.

10. W latach 2014-2016 w 20 przypadkach²⁵ (na 20 objętych badaniem) MOPS w przekazanej dłużnikowi alimentacyjnemu informacji o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego wskazywał niewłaściwe daty wydanych decyzji, na podstawie których przyznano świadczenie z funduszu alimentacyjnego, co było niezgodne z art. 9 Kpa, który stanowi, że organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego.

(Dowód: akta kontroli str. 452-454, 457-458, 463-464, 476-481, 497-501, 589-591, 603-609)

Biorąc pod uwagę oceny zawarte w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym wnoszę o:

1. Przekazywanie pobranych dochodów budżetowych z tytułu funduszu alimentacyjnego na rachunek bieżący dochodów dysponenta głównego – Wojewody Wielkopolskiego w terminach wskazanych w art. 255 ustawy o finansach publicznych.
2. Dokonywanie przypisów i odpisów należności zgodnie z art. 28 ust. 11 pkt 2 w związku z art. 35b ust. 1 pkt 5 ustawy o rachunkowości oraz § 8 pkt 1 rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Rzetelne weryfikowanie wniosków składanych w postępowaniach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

²⁵ Przykładowa informacja o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z decyzją przyznającą świadczenie z funduszu alimentacyjnego wysłana do dłużnika alimentacyjnego Pana G. W., K. H., S. Z., W. G., Ś. R.

4. Sporządzanie decyzji administracyjnych wydawanych w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego z uwzględnieniem zasad i wymagań wynikających z art. 9, art. 35 i art. 107 Kpa.
5. Dokonywanie wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego w terminach określonych w art. 20 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
6. Podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych zgodnie z przepisami określonymi w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z uwzględnieniem art. 9 i art. 35 Kpa.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia w terminie 30 dni od daty doręczenia niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Wojewoda Wielkopolski
Zbigniew Hoffmann